

SÈRIE 4**OPCIÓ A****Exercici 1****Obra 1: *La persistència de la memòria*, de Salvador Dalí**

a) **Context:** La vida i obra de Dalí en aquesta època es poden contextualitzar a l'època del final de la Dictadura de Primo de Rivera, instaurada el 1923 i l'inici de la II República a Espanya. Durant aquesta nova etapa republicana (1931-1936), a la qual pertany l'obra [1931], artísticament la podem definir com un període de grans inquietuds i il·lusions, però va ser un període massa breu perquè les seves iniciatives en marxa donessin fruit i es portessin a terme projectes nous.

b) **Estil:** Surrealisme.

c) **Característiques. Anàlisi formal:** El dibuix té una enorme importància en el quadre. De línies pures, molt acadèmic. Els objectes estan representats amb exactitud i detallisme però les seves dimensions no són reals i estan deformats. **Llum:** La llum juga un gran paper en el quadre. És una llum nítida i brillant que projecta ombres allargades i configura un ambient crepuscular. El quadre està dividit en dues parts no simètriques: una tenebrista, en primer terme, amb un focus de llum a la dreta que il·lumina suaument els objectes que projecten les seves ombres i es retallen a l'espai; i l'altra, molt il·luminada al fons, amb una llum molt blanca, irreal. **Color:** És ric i variat. Predominen els tons freds (blau ultramar, grisos, blancs), que contrasten amb els càlids (ocres, marrons i grocs). El color contribueix a marcar els efectes dinàmics de la composició, ja que els tons càlids ens apropen les formes, mentre els freds les allunyen. **La composició** està molt estudiada. Presenta una composició en diagonal ascendent d'esquerra a dreta del quadre. Hi ha un equilibri perfecte entre la zona dels rellotges tous, a l'esquerra, i la zona de les roques al fons a la dreta, reforçada per la llum daurada que les il·lumina. Tota la banda de l'esquerra (rellotges, taula, olivera) queda compensada per la força de la llum de la dreta. Les línies diagonals de la perspectiva de la taula fan que la nostra mirada arribi fins el rellotge tou penjat de la branca de l'olivera, així no es perd al fons del cel i com si la branca fos un dit que assenyala, la mirada queda reconduïda cap a les roques daurades. Des de les roques la nostra mirada torna als rellotges del primer pla a través del cap adormit.

d) **Temàtica i, significat:**

Tema: Dalí, en aquest oli de petit format representa el paisatge que li és més proper, Portlligat. Fàcilment podem reconèixer les roques del Cap de Creus, els colors del cel i del mar. Dins d'aquest paisatge hi trobem tres rellotges tous i un de rígid. Un dels rellotges tous penja de la branca d'una olivera; un altre, també deformat, reposa sobre la figura amorfa que hi ha al centre de l'obra. L'últim

rellotge tou es repenja en el moble situat a l'angle esquerre. El quart rellotge, rígid, cobert de formigues i situat cap per avall contrasta amb els tous. Tots els rellotges marquen una hora diferent, i l'únic que manté la seva rigidesa està pintat cap per avall i infestat de formigues. **Iconografia:** Podem veure elements iconogràfics que no són nous:

La forma adormida del centre de l'obra podria ser l'autoretrat de Dalí. Té una gran semblança amb altres rostres d'aquesta època com el que apareix a *El gran masturbador* (1929) en el que Dalí s'autoretrata identificant les seves faccions en unes roques del cap de Creus.

El paisatge del cap de Creus, de Portlligat també apareix en obres com *Les ombres de la nit* (1931) o *A la vora del mar* (1931).

La mosca sobre el vidre del rellotge i les formigues sobre el rellotge dur són símbols de putrefacció, quan volia representar l'art decadent pintava ases i ocells podrits coberts de mosques i formigues, a més d'aquesta manera dona sortida a un dels traumes de la seva infantesa, la por als insectes.

Com a elements iconogràfics nous trobem els rellotges amb la seva significació de pas del temps.

Significat: Dalí insinua la relativitat del concepte de temps i una de les preocupacions més artificials i abstractes inventades per l'home: l'angoixa de controlar el temps. El pintor contraposa, l'escena infinita del paisatge amb objectes que ens recorden a cada moment la fugacitat dels instants i de les coses: tot és efímer i fugisser. Una altra preocupació recurrent i obsessiva en Dalí és la immortalitat, aconseguir la permanència i conquerir l'eternitat sense el control ni la presència del temps. El paisatge integra els elements "durs" de l'obra, els que persisteixen en el temps i perviuen en la memòria: el mar, les roques del cap de Creus, la pedreta blanca, la branca de l'olivera o el moble. Aquest paisatge és el marc de "la imatge sorprenent" que cercava i que va aconseguir pintant els rellotges tous. Aquesta és la contraposició dels elements "durs" que persisteixen i els "tous" que es desfan i ens donen la sensació de relativitat del temps. Els tres rellotges tous marquen una hora diferent, indicant que el temps és un concepte relatiu. En contrast amb els rellotges tous hi ha un quart rellotge dur, cobert de formigues i col·locat capgirat. En aquest es fa palesa la inutilitat del temps en el moment que el símbol queda destruït. El paisatge de Portlligat persisteix en la memòria, va més enllà, és immortal, en canvi el temps o el cap de l'home amb els ulls tancats és efímer, mortal, caduc.

[NOTA: Es considerarà el significat correcte si fa referència a que "Dalí insinua la relativitat del concepte de temps i una de les preocupacions més artificials i abstractes inventades per l'home: l'angoixa de controlar el temps".

Funció: La persistència de la memòria correspon a l'etapa d'inici de la relació afectiva amb la seva musa, Gala, que a més és ella qui l'introdueix en el grup surrealista. La seva plena adaptació al grup i les seves obsessions emocionals provocades per la seva amant donaran sortida al Dalí més creatiu i surreal. Dalí va pintar aquesta obra una tarda després de dinar, amb mal de cap, quan Gala havia marxat al cinema amb una amics. La inspiració la va trobar en el formatge camembert que havien pres per dinar i en els problemes filosòfics del que era "super-tou" en el formatge.

Després de dues hores, quan Gala va veure l'obra la va definir "com un quadre impossible d'oblidar per a qui l'hagi vist, ni que sigui un breu instant".

Aquesta obra també anomenada *Relotges tous* es va exposar per primera vegada a París a la Galeria Pierre Colle al juny del 1931, el galerista novaiorquès Julien Levy la va comprar, i el 1934 el quadre passà a formar part de la col·lecció permanent del MoMA (Museum of Modern Art de Nova York).

Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema proposat. **La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades.** Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió del primer exercici. El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar el que l'alumne aporta referent a cronologia, context històric i cultural [0'50 punts]; l'estil [0'50 punts]; característiques [2 punts]; Temàtica i significat [1 punt]
La NO ADEQUACIÓ resta 1 punt i mig i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

Obra 2: Altar de Zeus a Pèrgam

- a) **Cronologia:** 180-160 a.C. **Context:** La mort sobtada d'Alexandre l'any 323 a.C va fragmentar l'imperi macedoni en diversos regnes, i la cultura grega es va traslladar cap a Orient, on van prosperar noves ciutats, com Pèrgam o Alexandria. Malgrat la decadència política, la sòlida cultura grega va servir de referència als regnes orientals, que van reflectir aquesta hel·lenització en les seves creacions artístiques

Puntuació: Cronologia [0'30 punts]. Context [0'70 punts]

- b) **Estil: Grec hel·lenístic. Característiques:**Tota la cultura i l'art d'Occident estan profundament marcats pel llegat clàssic. Tots els conceptes bàsics de l'art grec: home, natura, raó, harmonia i bellesa conformen els pilars fonamentals de l'evolució de l'art europeu al llarg de la història en tant que són presents en l'art romà i en les reinterpretacions renaixentistes (segles XV - XVI) i neoclàssiques (segle XVIII).

L'estil hel·lenístic te la seva màxima visualització en l'**escultura**. Entre les seves característiques destaca la **dinamització de les composicions** trencant els canons de serenitat i equilibri clàssics. Es busca la **màxima expressivitat** en els rostres dels personatges, mostrant sentiments de **sofriment i passió [pathos]**. Van proliferar els grups escultòrics i van sorgir el **retrat i els temes anecdòtics**, dues temàtiques en que l'idealisme deixa pas al gust pel **realisme**.

Puntuació: Estil [0'25 punts]. 5 característiques [0'15 punts c/u]

- c) **Espai. Elements de suport i suportats :** En origen, l'altar de Zeus constava d'un podi de planta quadrangular de 7 metres d'alçada, sobre el que s'erigia una columnata jònica amb entaulament i coberta plana -decorada amb diversos animals fantàstics i mitològics-, que a la façana oest en forma de "U" i deixava al mig una escalinata impressionant, Aquesta escalinata, que a la part baixa envoltava tot el podi, conduïa a un pati interior tancat. **Decoració escultòrica.** Les parets exteriors del podi estaven decorades amb un fris continu d'alt relleu de més de 120 metres de llargada, i el pati interior, amb un fris esculpit igualment, de temàtica mitològica. De tot el conjunt només n'ha arribat als nostres dies la façana amb parts del fris exterior amb escenes de la Gigantomàquia dins la manera expressiva i dinàmica de la estatuària hel·lenística.

Puntuació: Espai i elements de suport i suportats [0'70 punts]. Decoració escultòrica [0'30 punts].

- d) **Funció:** Al pati interior un altar pels sacrificis.**Tema:** Dos frisos. Un interior sota el pòrtic, dedicat al presumpte fundador del llinatge atàlida, Tèlef, fill d'Hèracles, i un altre d'exterior de gairebé 200 metres [en origen] i que representa la Gigantomàquia, es a dir, la lluita dels deus olímpics -l'ordre- contra els gegants -el caos. **Significat:** L'elecció temàtica te la finalitat d'associar la victòria del poble atàlida [identificat amb els deus] sobre els bàrbars gèlates [identificats amb els gegants]. Zeus, que és agafat com a

model del rei Èumenes II, i Atena, deessa protectora de la ciutat, de la saviesa i de l'estratègia de la guerra, son els personatges que adquireixen un paper més rellevant en aquest fris.

Puntuació: Tema: [0'40 punts].Funció [0'20 punts]. Significat [0'40 punts]

e) Atenent a l'evolució històrica del món grec i alhora a les característiques formals de les seves manifestacions artístiques, es poden distingir els següents períodes:

- **Arcaic (a partir del segle VII aC)** : formació de les polis, de l'estructura social i cultural i dels elements bàsics de l'ordre dòric en arquitectura.-
- **Clàssic (a partir del segle V aC)**): consolidació d'Atenes i desenvolupament de l'ordre jònic. És el moment de màxima esplendor i es pot subdividir en **primer classicisme (s V)** i **segon classicisme (principis del segle IV)**-
- **Hel·lenístic (a partir del segle IV aC)**: desmembrament de l'imperi d'Alexandre formació dels posteriors regnes hel·lenístics i conquesta per part de Roma.

Puntuació: Contesta complerta i ordenada [1 punt].Per cada mancança [menys 0'10 punts c/u].

Obra 3: Santa Sofia de Constantinoble

a) **Cronologia:** Edificada en 532-537, durant el regnat de l'Emperador de Bizanci Justinià. **Context:** L'Imperi Bizantí recull l'herència clàssica romana imperial, impregnada de caràcter cristià, i molt reelaborada amb originalitat, que conforma tota la sensibilitat de l'època, amb les particularitats que li donen la llengua pròpia (el grec), i la seva ubicació i geopolítica (dins l'àmbit mediterrani oriental, pont entre Orient i Occident); es manté, pressionat pels musulmans que, finalment el conqueriran, amb una gran permanència cultural i artística, durant tota l'Edat Mitja. La cultura bizantina és el model on vol emmirallar-se tot l'Occident europeu feudal, especialment a l'època romànica. És molt transcendent la compilació que de tot el dret fa Justinià al *Digesto* o *Pandectas*, que serà font de referència per tota Europa..

Puntuació: Cronologia [0,30 punts]. Context [0,70 punts].

b) **Estil:** Bizantí. **Característiques:** És un període d'art i cultura religiosos. Troba un llenguatge artístic renovador diferenciat del clàssic. Fa us de les (3) icones, en fusta, o mosaic. Té una gran permanència, valorant la tradició. Fa servir la cúpula als seus edificis. Va construir el conjunt de Ravenna, prop de Venècia, amb una gran espectacularitat.

Puntuació: Estil [0,25 punts]; característiques [0,15 punts c/u].

c) **Planta:** Planta quadrangular quasi bé centralitzada. **Espai interior:**

L'espai interior, sobre un eix W-E, indicant l'Est el sentit principal, on hi ha l'absis i l'altar, queda determinat per la gran cúpula que corona la nau central; té un anell de finestres a la seva base que alegren amb llum l'interior del temple, fent la impressió que la volta sura; el seu pes extraordinari el reben dues mitges cúpules que el condueixen cap els fonaments mitjançant altres voltes, pilars i murs; a ambdues bandes i ha sengles naus laterals de coberta de volta. Hi ha un espai de transició entre l'interior i l'exterior, a la façana situada a l'Oest, que és el nàrtex.

Espai exterior: L'exterior queda molt determinat pel perfil de les cúpules que coronen el conjunt i en donen els trets més característics, de factura poc esvelta: de fet el cos de l'edificació és com un repeu sobre el que hi reposen les cúpules imponents.

Elements de suport: murs i columnes de marbre, d'ordre bizantí.

Elements suportats: voltes i cúpules, en una gran varietat formal.

Puntuació: Planta i espais interior i exterior [0,70 punts], Elements de suport i suportats i materials (0,30 punts).

d) Significat: La *Basilica de Santa Sofia* és, d'una banda, un recurs de propaganda política de Justinià; d'altra banda presenta una icona de l'Univers: s'hi acaren el Cel (a les parts corbades de la volta i a l'absis, on hi ha l'altar) i la Terra, part de baix i especialment les naus, de línies rectes, on es disposen els fidels; les parts celestials es conformen mitjançant línies corbes i les terrenals fan servir les rectes.

Funció: religiosa: l'àmbit on es reuneixen els fidels per celebrar la Litúrgia; era la Catedral de Constantinoble i el temple més important de l'Imperi. Després de la conquesta turca (1453) va adaptar-se com a mesquita (aixecant-se els minarets), i servint de model per altres mesquites; des de 1935, en crear-se la República Turca laica, és museu.

Puntuació: Significat, [0,50 punts], funció [0,50 punts] (encara que només es tracti l'ús a l'etapa bizantina).

e) cimbori: torre de planta quadrada o octogonal que s'alça damunt el creuer d'un temple.

tessel·la: cadascuna de les petites peces de color, generalment quadrangulars, utilitzades en els mosaics.

Minaret: torre d'una mesquita utilitzada per cridar els fidels a l'oració. Equival al campanar cristià.

Mihrab: espai en forma de nínxol, que constitueix la part més important de la mesquita, perquè marca la direcció a la Meca, lloc sagrat de l'Islam

Arc de mig punt: arc format per una semicircumferència.

Obra 4: La lliçó d'anatomia, de Rembrandt

- a) **Cronologia:**1632 [S'admet Segon terç segle XVII] **Context:** Holanda separada d'Espanya "de facto" des de l'any 1609]. Poder de la burgesia. Monarquia parlamentaria[Casa d'Orange].Monarquies europees: A Espanya Felip IV; a Anglaterra, Carles I; Papat d'Urbà VIII. Holanda potencia marítima: port d'Amsterdam Any de la publicació per Galileu del *Dialogo sopra i due massimi sistemi del mondo* [Defensa de la teoria heliocèntrica: El sol centre de l'Univers.

Puntuació: Cronologia [0,30 punts]. Context [0,70 punts].

- b) **Estil:**Barroc.[s'admet Realisme barroc].
Característiques: Contrareforma. Nova litúrgia; espais utilitaris i simbòlics. Corts catòliques *versus* Corts protestants. Art burges *versus* art aristocràtic i d'església. Simbolisme i didactisme de la imatge. **En pintura:** composicions obertes i unitàries. Espais arquitectònics religiosos al servei de la nova litúrgia contrareformista....

Puntuació:Estil [0,25 punts]; característiques [0,15 punts c/u].

- c) **Característiques formals i compositives:** Predomini del color sobre el dibuix Línea de l'horitzó alta. Formes obertes. Composició piramidal. Composició tancada encerclada per un oval format per els dos personatges de l'angle inferior esquerra i el llibre de l'angle inferior dret.. Composició unitària; Composició profunda. Llum artificial que il·lumina amb força el cos del difunt. Perspectiva aèria. **Tècnica:** Oli sobre tela

Puntuació: Característiques formals i compositives [0'90 punts]. Tècnica [0'10 punts]

- d) **Tema:** L'obra està basada en un fet real. Retrata la lliçó d'anatomia del gremi de cirurgians impartida pel doctor Tulp que, amb barret i amb unes pinces a la mà dreta, mostra als set alumnes la dissecció del braç esquerra d'un criminal de molta anomenada que havia estat ajusticiat. Un dels assistents aguanta un full en què hi ha escrit els noms dels presents, i als peus del cadàver s'hi intueix un llibre obert que hom ha volgut relacionar amb un manual d'Andreas Vesal [Vesalius], considerat el creador de l'anatomia moderna. **Significat i funció:** Retrat de grup

Puntuació: Tema: [0'90 punts]. Significat i funció [0'10 punts]

- e) Rubens; Velàzquez, Vermeer, *Les Menines*, *Les Tres Gràcies*.....

Puntuació: [0'20 punts c/u]

OPCIÓ B

Exercici 1

Obra 1: Els primers freds, de Miquel Blay

a). Cronologia: 1892. **Context:** Importància de la burgesia industrial catalana. Crisi política de finals de segle. Generació del 98. Modernisme plàstic, arquitectònic i literari. El panorama de l'art en l'Espanya d'acabaments del SXIX era relativament mediocre. El relatiu endarreriment econòmic i social del país s'afegia al predomini d'uns gustos estètics molt conservadors i marcadament limitats pels prejudicis ideològics i morals. El resultat era una creació artística no excessivament abundosa dependent d'uns encàrrecs no massa ambiciosos i marcats per uns forts convencionalismes estètics.

Per imitació d'allò que es feia a París, a Madrid i a Barcelona es convocaven certàmens artístics, on es premiaven les obres i els autors guanyadors. *Primers Freds* va obtenir la Primera Medalla a l' *Exposición Nacional* de Madrid el 1892, on va ser unànimement lloada pels crítics i pel públic en general. El 1893 va ser exposada a Barcelona, al Cercle Artístic de Sant Lluc i va ser també molt ben rebuda, cosa que va significar un estímul per l'orgull patriòtic, atès que l'autor era català.

b). Estil: Modernisme [s'accepta Realista/simbolista].

c). Característiques: Tema quotidià, però la nuesa l'allunya del realisme anecdòtic.

Material: marbre. **Aspectes visibles:** Embalum rodó. Composició tancada. Predomini de la línia corba. Gran minuciositat i realisme anatòmic: (morbidesa, plecs de la pell), unifacialitat.

L'acabat de la figura masculina és extremadament realista. Amb un domini tècnic magistral, la representació de la pell, vella i arrugada, aconsegueix un efecte molt versemblant de l'aspecte d'una persona d'edat. La figura de la nena té en canvi un acabat menys descriptiu, menys detallat, de formes arrodonides, suavitzades, com una mica evanescents o vaporoses. Hom ha interpretat aquesta diversitat d'aspectes com un manifest visual del gust de l'artista, que associa a l'ancianitat l'estil "vell" (el realisme), que ha de desaparèixer i que es contraposa a l'estil "nou" (el modernisme) que, ple de joventut, s'imposarà aviat. El tema i les característiques descrites dels personatges, manifesten una clara influència del Simbolisme, innovador moviment europeu de l'època.

A banda del grup en marbre exposat a Madrid, existeix una versió autenticada i idèntica en guix, que s'exposa a Barcelona. Un dels estudis previs al grup definitiu, que preveia representar vestides les dues figures, es troba, buidat en bronze, a Olot. Les seves dimensions són molt menors (0,68m).

d). Temàtica, significat, funció.

Temàtica: El grup està format per dues figures. Un home vell, sedent i una nena de peu dret que se li recolza. L'home té els músculs en tensió, les extremitats arraulides i el rostre contret per una expressió de fred intens. La nena també té aspecte de passar fred i s'aproxima al vell en cerca d'empara. L'home mira frontalment, a l'espectador. La nena dirigeix la mirada al vell, com cercant auxili d'aquest.

Tal com era freqüent en el seu temps, no es tracta de la representació d'un tema extret d'un paratge literari, o un esdeveniment històric ni mitològic, sinó que s'espera que l'espectador "reconstrueixi" una història la imatge de la qual representa l'obra d'art. Hom pot iniciar d'aquesta manera un "joc" imaginatiu en el que es tracta de reconstruir una "història" inventada l'escena de la qual s'escaigui més. Una història més o menys amanida d'elements sentimentals i melodramàtics de tipus filosòfic o moral, o simplement més banals o, fins i tot, un determinat nivell de reflexió social, per bé que en format moderat i gens compromès, respecte la dissort que acompanya la pobresa, etc. **Significat:** Hom ha interpretat aquesta diversitat d'aspectes com un manifest visual del gust de l'artista, que associa a l'ancianitat l'estil "vell" (el realisme), que ha de desaparèixer i que es contraposa a l'estil "nou" (el modernisme) que, ple de joventut, s'imposarà aviat. El tema i les característiques descrites dels personatges, manifesten una clara influència del Simbolisme, innovador moviment europeu de l'època. **Funció:** Decorativa

Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema proposat. **La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades.** Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió del primer exercici. El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar el que l'alumne aporta referent a cronologia, context històric i cultural [0'50 punts]; l'estil [0'50 punts]; característiques [2 punts]; significat [0'50 punts] i funció[0'50 punts].

La NO ADEQUACIÓ resta 1 punt i mig i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

Obra 2: Aqüeducte de Segòvia.

- a) **Cronologia:** Entre 90-105. **Context:** Atesa la impossibilitat de governar un territori tan gran s'opta per un nou sistema polític, liderat per un emperador i es divideix el territori en províncies. Solida estructura social, jurídica -dret romà-, política i comercial. [**No es obligatori parlar d'autoria**] És un misteri el nom de l'arquitecte responsable de la construcció de l'aqüeducte de Segòvia, si bé, segons sembla, el seu nom constava en la inscripció que, amb prou feines pot llegir-se avui en dia sobre les tres arcades més altes. El que si s'ha pogut determinar, amb més o menys exactitud, a partir dels orificis de les grapes que en l'època varen aguantar les lletres de bronze que formaven la inscripció commemorativa, és la llegenda "IMP [ERATOR] NERVA CAESAR". Aquesta dada, descoberta pel professor Blanco Freijeiro, permetria datar l'aqüeducte durant el breu mandat d'aquest emperador l'any 97, si bé altres estudis avancen la data al 90, en temps de Domicià, o bé el retarden fins els primer anys del segle II, en època de Trajà.

NOTA: Es possible que algun alumne hagi estudiat l'aqüeducte de Tarragona. S'accepta la cronologia i context d'aquest.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts]. Context [0'70 punts]

- b) **Estil:** Romà imperial. **Característiques:** Art al servei de l'ostentació del poder. Construcció de grans edificis públics i privats a totes les ciutats conquerides. Art hereu de la civilització grega. Arquitectura: Arc de mig punt, volta de canó i volta d'aresta romana. Dos ordres arquitectònics nous: toscà i compost. Funcionalitat i tècnica per damunt dels aspectes estètics. Decoració de les cases amb pintures i mosaics. Noves tipologies: basílica, amfiteatre, termes...Arquitectura de serveis: ponts, aqüeductes, vies, cloaques...Escultura: Potenciació del monument –arcs de triomf, columnes commemoratives, estàtues eqüestres. Realisme en els retrats.

Puntuació: Estil [0'25 punts]. 5 característiques [0'15 c/u]

- c) **Descripció formal:** L'aqüeducte s'inicia a uns 16 km als afores de la ciutat, a la serra de Guadarrama, d'on pren l'aigua del cabal del riu Frío. Des d'allà en surt un canal de 30 cm de diàmetre que es dirigeix en suau descens i, en alguns trams sota terra, fins a una torre (El Caserón) construïda a la ciutat de Segòvia, i que s'encarregava d'eliminar la possible brutícia acumulada. A partir d'aquí s'inicia la part visible i arquitectònica de l'aqüeducte dividida en dos grans trams: un primer construït a partir de 78 arcs de mig punt que van prenent alçada gradualment fins arribar a la plaça de Díaz Sanz; i un segon tram amb 44 arcades dobles sobreposades, i que en l'època romana desembocava l'aigua a un estany. En total són 728 m de longitud, amb una alçada mínima de 7 m i una màxima de 29, a la plaça del Azoguelo. L'arqueria superior es manté sempre invariable, no obstant, els pilars de l'arqueria inferior varien la seva mida segons les irregularitats del terreny. **Materials:** Tots els arcs estan construïts amb grans carreus de pedra granítica tallats de manera tosca i units els uns amb els altres sense cap tipus d'argamassa que ajudi en la seva d'adherència, a excepció de l'*opus caementicium* utilitzat a l'àtic on hi ha la canalització de l'aigua. A sobre de la inscripció commemorativa, avui desapareguda, situada al capdamunt dels tres arcs inferiors de major alçada, s'hi obren dos nínxols a banda i banda, que en

època romana guardaven imatges de déus pagans o del mateix emperador. En el seu lloc, actualment, es troben dues imatges de la Mare de Déu i sant Sebastià.

NOTA: Igual que a l'apartat a)

Puntuació: Descripció formal [0'70 punts]. Materials [0'30 punts]

- d) **Significat i funció:** Aquest aqüeducte fou construït per tal de proveir d'aigua la part alta de la ciutat de Segòvia, on s'hi havia construït un estratègic enclavament militar romà. Després d'una rehabilitació i petita adaptació, l'aqüeducte continua en funcionament. **Llegenda:** Com ha succeït amb altres obres d'enginyeria d'època romana, existeix una llegenda medieval que atribueix la seva construcció al diable. Segons la tradició, una noia, cansada d'haver de pujar l'aigua cada dia fins a la part alta de la ciutat on vivia, va fer un pacte amb Lucifer: si ell podia construir en una sola nit un pont capaç de dur l'aigua, ella li donaria la seva ànima. Quan al diable era apunt de col·locar l'última pedra, el gall cantà, salvant així la funesta juguesca de la jove.

Puntuació: Significat i funció [0'80 punts]. Llegenda[0'20 punts]

- e) Teatre, anfiteatre, circ, basílica, termes, temple, ponts.....

Obra 3: Tríptic del Jardí de les delícies, de El Bosch

- a) **Cronologia:** 1500-1505.[S'admet inicis segle XVI]. **Context:**Flandes territori de la Corona Espanyola. Regnat de Isabel de Castella i Ferran I d'Aragó. Roma centre del poder religiós i cultural. Paper repressor de la Inquisició. Conquesta de territoris d'ultramar per Espanya i Portugal. Tractat de Tordesillas.

Puntuació; Cronologia [0'30 punts]. Context [0'70 punts]

- b) **Estil:** Gòtic flamenc. **Característiques:**Exuberància ornamental. A Itàlia Renaixement i a la resta d'Europa Gòtic. Noves tipologies arquitectòniques: palaus, drassanes, llotges, Escultura detallista. Auge dels pulpits esculpits i dels sepulcres orants o sedents. A la pintura detallisme i cripticisme.

Puntuació:Estil [0'25 punts] 5 característiques [0'15 punts c/u]

- c) **Característiques formals:**Predomini del dibuix i gran minuciositat de pinzellada. **Llum i color:**Estan al servei del missatge: així els tons blanc, verds i grocs dominen la taula de la dreta i la central. En canvi a l'Ínfern utilitza el vermell i tonalitats més opaques i fosques, sobretot en la segona i tercera franja, per expressar la por i el terror.

Característiques compositives:Conjunt format per tres taules [tríptic]. La de l'esquerra [El Paradís] al igual que la central [pròpiament el Jardí de les delícies] s'articulen al voltant d'un eix central: composició simètrica, fet menys evident a la taula de la dreta [l'Ínfern]. Composició en grups individualitzats. Composició, tant a la taula central com a les taules laterals, en franges paral·leles que permet una gran profunditat visual. Línea de l'horitzó alta per facilitar la correcta visió de tots els elements. **Tècnica:** oli sobre taula.

Puntuació: Característiques formals. [0'40 punts]. Característiques compositives [0'40 punts]. Tècnica [0'20 punts]

- d) **Tema:** A la taula central el pintor escenifica un dels set pecats capitals: la luxúria. Apareixen un gran nombre de dones i homes despullats amb actituds lascives i sexuals evidents, que s'acompanyen de fruites silvestres com les cireres, els gerds, les maduixes o el raïm, símbols de la luxúria; les pomes que simbolitzen els pits de la dona, i els peixos, que son una alegoria fàlica. En un segon pla, al voltant del llac de la Joventut, giren els vicis i al fons es representa l'estany de l'adulteri. A la taula de l'esquerra s'hi representa la creació d'Eva- origen del pecat -amb Adan. A la taula de la dreta s'hi presenten els càstigs de l'Ínfern, habitat per criatures grotesques i ple de maquines de tortura. Quan el tríptic es tanca, les dues taules laterals, pintades en grisalla, formen la imatge del tercer dia de la creació del mon, representat dins una esfera de vidre com a símbol de la fragilitat. A dalt a l'esquerra Déu Pare sosté un llibre amb la inscripció: "Ell ho va dir i tot es va fer. Ell ho va manar i tot va ser creat". **Significat:**El tríptic mostra de manera al·legòrica que els plaers de la vida son efimers i que les conseqüències de deixar-s'hi portar son el sofriment, la desgracia i la impossibilitat de ser feliç. **Funció:** Didàctica i moralitzant.

Puntuació: Tema [0'60 punts].Significat [0'20 punts]. Funció [0'20 punts]

e) **políptic**: retaule de pintura, escultura o orfebreria que està format per més de tres compartiments, que s'articulen sobre un de central de manera que es poden tancar com un llibre.

grotesc: motiu decoratiu, molt emprat en el Renaixement, format per éssers fantàstics, vegetals i animals entrelaçats i combinats entre si.

volta de canó: volta la coberta de la qual és generada per una mitja circumferència.

planta de creu grega: planta en forma de creu, normalment d'una església, en la qual els quatre braços que la configuren tenen la mateixa mida.

intradós: superfície còncava i interior d'una volta o d'un arc.

Puntuació: 1 resposta [0'4 punts]. 2 respostes [0'7 punts]. 3 respostes [1 punt]

Obra 4: L'Escola d'Atenes, de Rafael

- a) **Cronologia:**1510-1511.**Context:**Poder polític i cultural de la Roma papal. Papa Mèdici, Juli II. Humanisme. A Espanya continuïtat en les arts de la tradició gòtica. Regència de Ferran d'Aragó. Paper repressor de la Inquisició.

Puntuació: Cronologia: [0'30 punts]. Context [0'70 punts]

- b) **Estil:** Renaixement. **Característiques:**Cultura antropocèntrica. Humanisme. Temàtiques: mitologia, retrat, religió, al·legoria...A nivell pictòric: Simetria; Perspectiva geomètrica. Formes dibujístiques. A nivell escultòric: Unifacialitat [únic punt de vista], marbre i un sol bloc. A nivell arquitectònic: Mesures antropocèntriques, modulació de l'espai.

Puntuació: Estil:[0'25 punts]; 5 característiques [0'15 c/u]

- c) **Característiques:**Predomini del dibuix amb el qual el pintor perfila tots i cadascun dels detalls i les cares dels personatges. Disposició dels diferents grups de personatges de manera simètrica, deixant un espai central buit, en el que apareixen els dos protagonistes principals. Perspectiva lineal. Composició tancada. Composició no unitària amb la individualització de personatges i grups. Marcat dinamisme, aconseguit a través de la perfecta captació dels gestos, expressions i moviments de les figures. **Tècnica:**Pintura al fresc

Puntuació: Característiques formals i compositives [0'80 punts]. Tècnica [0'20 punts]

- d) **Tema i Significat:** El pintor italià presenta un complex programa iconogràfic en el que apareixen els més importants representants de les arts liberals, la filosofia i les ciències, com metàfora de l'esperit cultural del Renaixement. Disposats en diferents grups, tots els personatges se situen al voltant dels dos grans filòsofs de l'antiguitat clàssica: Plató -amb la cara de Leonardo da Vinci- i Aristòtil. El primer, representant de l'idealisme, sosté el seu llibre Timeus, mentre aixeca un dit al cel. Aristòtil, representant del realisme, sosté en el seu braç un exemplar de la seva Ètica, mentre torna la palma de la seva mà cap a terra. Paral·lelament, també es troben representats molts altres filòsofs i savis, en els que s'ha volgut llegir la representació de les sets arts liberals: Gramàtica, Retòrica, Dialèctica, Geometria, Aritmètica, Astronomia i Música. Així, cal citar a Sòcrates, situat d'esquenes a la dreta de Plató amb un vestit verd; Pitàgores, assegut a l'extrem inferior esquerre llegint un llibre; Heràclit -amb els trets facials de Miguel Àngel-, assegut pensatiu en la part baixa de l'escala; Euclides, que mesura amb un compàs al costat dels seus deixebles en l'angle inferior dret, o Zoroastre i Ptolomeu, amb l'esfera celeste i el globus terraqüi respectivament. Rafael s'autoretrata amb un barret negre mirant a l'espectador a l'extrem inferior dret.**Funció:** Decorar les estances papals i refermar els valors de la cultura i la ciència.

Puntuació:Tema i significat [0'80 punts] Funció [0'20 punts]

- e) Miquel Àngel; Bramante, El Greco; Palladio; *Capella Sixtina*, *David* de Donatello, El naixement de Venus de Botticelli.....

Puntuació: [0'20 punts c/u]